

2. незбалансованість активів і зобов'язань, які чутливі до змін ринкової відсоткової ставки, за строками та сумами;

3. формування високо ризикового портфелю цінних паперів; проведення спекулятивних операцій з фінансовими деривативами тощо.

У другій моделі управління цільовою функцією є мінімізація ризику, а обмеженням - вимога утримання показників прибутковості на певному рівні - не нижчому за заданий (П'). Така модель використовується у випадку, коли розмір чистого прибутку, який отримує підприємство, влаштовує керівництво, і основною метою є стабілізація результатів. Результат досягається за допомогою збалансованих прийомів управління активами і зобов'язаннями, до яких належать утримання закритої валютної позиції, формування збалансованого портфелю цінних паперів (наприклад, індексного портфелю), узгодження строків та розміру активів і зобов'язань, що чутливі до змін відсоткової ставки, проведення операцій страхування ризиків. Даний підхід прийнято називати стратегією хеджування ризиків.

Згідно з класичною теорією управління прибуток підприємств має формуватися за рахунок виробництва продукції або надання послуг, а менеджмент повинен намагатися уникнути ризиків, що непов'язані з основною діяльністю. Таким чином, в ідеалі управління має здійснюватись за другою моделлю, адже стратегія хеджування дозволяє суттєво зменшити або повністю ліквідувати ризики і отримати стабільні результати незалежно від мінливості ситуації на ринку.

Отже, для ефективного управління прибутком та підприємством в цілому, необхідно для початку вдосконалити існуючі інструменти управління. Але доки суб'єкти господарювання не будуть стратегічно прогнозувати всі напрямки своєї діяльності і не почнуть вміло керувати ризиками, вони не зможуть не тільки отримувати прибуток, але й просто існувати.

Список використаних джерел:

1. Управління прибутком підприємства [Електроний ресурс]. – Електрон. текстові дані (97 Кб). – Режим доступу: <<http://revolution.allbest.ru/economy/d00011814.html>>.
2. Кобець А. О. Формування механізму управління прибутком підприємств в умовах ринкових відносин [Електроний ресурс]. – Електрон. текстові дані (50,2 Кб). – Режим доступу: <<http://avtoreferat.net/download/ekon/08kaourv.zip>>.
3. Управління ризиками як захист підприємства від втрат прибутку [Електроний ресурс]. – Електрон. текстові дані (64 Кб). – Режим доступу: <<http://h.ua/story/290561>>.

Дубчак Я.А. студент

Тулуб О.М. к.е.н.,

*доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

МЕТОДИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ ПРИ ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ

Життя будь-якої людини завжди пов'язане з ризиком. Хтось намагається уникати будь-якого ризику, хтось навпаки шукає його. Бізнес - це така сфера

діяльності, в якій ризик помітний найбільше. Більшість управлінських рішень приймається в умовах ризику. Ризик і бізнес нероздільні, адже завдяки грамотному ризикуванню можна отримати високий прибуток, що є метою діяльності бізнесу.

Зовнішньоторговельні операції є одними з найбільш складних для здійснення торгових операцій. Вони пов'язані з найбільшим обсягом ризику різного роду як для покупця, так і для продавця. Ось чому для підприємств, що здійснюють зовнішньоторговельну діяльність, проблема правильної оцінки і нейтралізації ризиків ніколи не втратить своєї актуальності.

Ризик - це діяльність, пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість кількісно і якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату, невдачі і відхилення від мети. В процесі своєї діяльності підприємства стикаються з масою різних видів ризиків, які відрізняються між собою за місцем і часом виникнення, сукупності зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на їх рівень, і, таким чином, за способом їх аналізу і методам їх опису. Як правило, всі види ризиків взаємопов'язані і впливають на діяльність підприємства. Це ускладнює прийняття рішень по оптимізації ризику і вимагає поглибленого аналізу складу конкретних ризиків, а також причин і факторів їх виникнення [1].

Найбільш повно класифікація ризиків викладена в роботі В.М. Гранатурова. Найважливішими елементами, покладеними в основу його класифікації ризиків є [2]:

1. Час виникнення (ретроспективні, поточні та перспективні ризики);
2. Основні фактори виникнення (політичні та економічні ризики);
3. Характер обліку (зовнішні і внутрішні ризики);
4. Характер наслідків (чисті і спекулятивні ризики);
5. Сфера виникнення (виробничий, комерційний, фінансовий ризик, ризик страхування) і ін.

Як вже було зазначено, всі види ризиків взаємопов'язані і зміна одного виду ризику викликає зміни більшості інших. Ризики у зовнішній торгівлі не є винятком.

При зовнішньоторговельних операціях товар виходить з володіння продавця в один час і в одному місці, а потрапляє у володіння покупця в інший час і в іншому місці. При цьому виникає величезна кількість ризикових ситуацій. Наприклад, покупець, заплативши, може не отримати товар або отримати замовлений товар із запізненням, гіршої якості або з недоліками.

Практично кожен вид ризику має один або кілька способів його нейтралізації. Ці способи можуть бути так розподілені:

1. Запобігання ризику;
2. Розподіл ризику;
3. Компенсація ризику;
4. Переклад ризику;

Запобігання ризику - це вид можливості «обійти» ризик або «розійтися» з ризиком, тобто виключити з діяльності організації ті заходи, угоди, підходи, в яких може існувати ризик.

Розподіл ризику є поділ цілої ризикової сукупності на частини з метою обмеження можливих збитків тільки однією частиною всієї сукупності.

Компенсація ризику являє собою побудову зворотньої позиції на ринку за допомогою укладення двосторонньої угоди. Якщо в наявності втрати по основній угоді, то вони будуть компенсовані за рахунок двосторонньої.

Переклад ризику - це створення ситуації, при якій ризик бере на себе інший господарський суб'єкт. Переклад ризику може здійснитися або безоплатно, або за допомогою платежу потерпілої збитки стороні за угодою, що приймає на себе ризик.

Що ж стосується нейтралізації тих видів зовнішньоекономічних ризиків, які були розглянуті вище, то необхідно виділити наступні способи запобігання ризику в зовнішньоторговельних відносинах. Валютний ризик можна запобігти за допомогою відповідного підбору валюти ціни і валюти платежу[3].

Також можна використовувати групу валют. Цей підхід, відомий як «метод валютних кошиків», складається в порівнянні курсу валюти платежу з середньою арифметичною або середньою зваженою величиною, отриманою від курсів кількох обраних валют.

Кредитний ризик - небезпека втрати грошових коштів організації в результаті неповернення суми кредиту і відсотків по ньому. Він може бути зменшений за допомогою [4]:

а) страхування експортного кредиту;

б) оформлення документарного акредитива, документарного інкасо та банківських гарантій, якщо закордонний покупець приймає цю форму угоди.

У випадку із країновим ризиком, необхідно враховувати індекс ризику країни. При його складанні аналізуються всі сторони економічної і політичної ситуації в країні партнера. Зіставивши індекс для країни партнера, імпортер може зробити висновок про доцільності укладення тієї чи іншої угоди. Ризик форс-мажорних обставин не залежить від волі сторін угоди, таким чином, ніяких специфічних заходів по його нейтралізації не передбачено. Що ж стосується інноваційного ризику, практика показує, що він неминучий. Тому часто на заході застосовується пожертвування досліджувальним організаціям, а венчурні фірми, що займаються практичним освоєнням нових технологій, мають податкові пільги, а також заохочуються шляхом надання державної допомоги.

Таким чином, підводячи підсумок вищесказаному, можна зазначити, що ризик - це та річ, яку в бізнесі обійти не можна, тим більше в зовнішньоторговельних операціях. Підприємець, що йде на ризик, повинен чітко уявляти всі перспективи і усвідомлювати наслідки свого управлінського рішення, адже одне з головних правил поведінки підприємця говорить, що не слід уникати ризику, слід вміти оцінювати ступінь ризику і управляти ним так, щоб зменшити його або навіть витягти з нього вигоду.

Список використаних джерел:

1. Зімін В. С. Оцінка збитків і аналіз структури підприємницького ризику [Електронний ресурс] / В. С. Зімін. – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <http://proocenka.com/content/view/62/92/>.

2. Гранатуров В. М. Економічний ризик: сутність, методи вимірювання, шляхи зниження / В. М. Гранатуров. – Київ, 2007. – 194 с.
3. Буянов, В.П. Управління ризиками (ризикологія) / В.П. Буянов, К.А. Кірсанов, Л.А. Михайлов. – Москва: 2002 – 225 с.
4. Гольцберг М. А. Міжнародна торгівля: фінансові операції, страхування і інші послуги / м. А. Гольцберг. – Харків, 2004. – 318 с.

Коновальчук І.С., магістрант,
Зачосова Н.В., доцент,

*Доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

ІНВЕСТИЦІЙНІ РИЗИКИ ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Інвестиційні ризики – це те питання, якому потрібно виділяти особливу увагу, перед тим як починати займатись інвестиційною діяльністю. Інвестиційні ризики виступають одним із факторів формування пасивного доходу. Неможливо уявити будь-яку діяльність, що передбачає вкладення капіталу та отримання прибутку, при якій фактор ризику міг би бути відсутнім повністю. Дослідженню проблеми інвестиційних ризиків присвячено праці таких вчених, як Гостєв С. В. [1], Коломієць Н. О. [2], Шендерівська Л. П., Копайгора О. В. [3]. Однак, у сучасних економічних умовах це питання не втрачає своєї актуальності.

За змістово-понятійним наповненням, інвестиційний ризик – це ризик знецінення вкладеного капіталу в результаті неефективних дій керівництва підприємства. Кваліфікований управлінець на етапі відбору інструментів для здійснення капіталовкладень, повинен оцінювати в першу чергу ризики інвестування, і тільки потім звертати увагу на потенційну прибутковість. За джерелами виникнення інвестиційні ризики діляться на:

1. Систематичний (ринковий) ризик, що є характерним для всіх учасників інвестиційної діяльності та всіх форм інвестування. Визначається цей вид ризику зміною стадій економічного циклу, рівнем платоспроможного попиту, змінами податкового законодавства та іншими факторами, на які інвестор не може вплинути при виборі об'єкта інвестування.

2. Несистематичний (специфічний, неринковий) ризик, який є характерним для конкретного об'єкта інвестування або для діяльності конкретного інвестора. Він може бути пов'язаним із рівнем компетентності персоналу та керівництва підприємства; посиленням конкуренції в даному сегменті ринку; нераціональною структурою капіталу, тощо. Несистематичний ризик може бути попередженим та мінімізованим за рахунок диверсифікації інвестиційних проектів, вибору оптимального інвестиційного портфеля або ефективного управління інвестиційним проектом.

Для інвестиційної діяльності притаманними є і інші види ризиків. Розглянемо їх більш детально.

Інфляційний ризик – ризик, що обумовлюється зростанням рівня інфляції – має негативний вплив на інвестиційну діяльність, оскільки зменшує реальний